

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10938

LIDER

Moshe Kulbak

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

כ ל ל - ב י ב ל י א ט ע ק

קולבאק

ל י ד ע ד

ב י ב ל י א ט ע ק
כ ל ל - ב י ב ל י א ט ע ק
כ ל ל - ב י ב ל י א ט ע ק
כ ל ל - ב י ב ל י א ט ע ק
כ ל ל - ב י ב ל י א ט ע ק
כ ל ל - ב י ב ל י א ט ע ק

כ ל ל - פ א ר ל א ג
בערלין 1922-ת ר פ"ב

KLAL-VERLAG / BERLIN SW 68 / MARKGRAFENSTR. 7

Printed in Germany.

Copyright by Kial-Verlag, Berlin, 1922.

Kial-Druckerei, Berlin.

געזעהן האב איך יידישע ווערטער, ווי פויערלאך קליינע, ווי פויערלאך
קליינע, ווי פונקען, געצויגן פון פינסטערן ארץ.
געפילט האב איך יידישע ווערטער, ווי טייבעלעך ריינע, ווי טייבעלעך ריינע,
די טייבעלעך וואַרקען און וואַרקען אין האַרץ...

אָוונט-בלוי

דאָ אין שאַטן פארבאָרגן
רוח איד ביו מאַרגן...
י. ל. פּר.ק.

ווער גייט אין סאך אצינד, ווער גייט?..
ניטא דאס וואָרט, וואָס זאל דעם סוד פאררונגען,
ניטא די האַנט, וואָס זאל די מיר פאררונגען
שמילעהייט...

פליס אדורך די לאַדן, נאכט, פון וואַלד און פליין,
עס רוהט מיין קאָפּ פארבראָכן אויפן טיש,
סאיז איצט די גארע וועלט אַ ציטעריג געמיש
פון קלאַנגען שמילע און באַהאַלטענעם געוויין...

עס בעט דער סאך אצינד, עס רינט דער טוי,
עס זינגט דער פארבן-קלאַנג פון שוואַרץ און בלוי,
עס שווימט דאָס לעצטע ליד פון מערב-ראַנד,
עס קוועלט דער טרויער נאַכאַנאַנד...

10978

א לבנה-נאכט.

ס'איז אויסגעלבנהוועט, רוהיג אין חשוון א נאכט —
ווייך, צווישן די זייד-שווארצע שוועסטער, א ווייסע
שלייכט זילבערדיג-זאכט

אין חשוון א נאכט.

ריין הילכעדיג גליווערט דאָס לאַנד אויף פּאַרלומטע מיילן.
א מירמלנער שלאָס. ס'רינט דאָס בלאַנקעניש מאַט אויף
די זיילן.

ס'שטוינט דער חלל דער קאַלטער, פאַרשלינגענדיג
בלאַנדזשענדע קולות.

און ס'רירט זיך אַ ווייכינקעם גלעקעלע הויך אין די
קופּלען פון תּבלת.

צענייט זיך אַלין איינזאַמער, ווייכער און רירט זיי קוים
ציטערדיג אָן.

און רירט זיי קוים ציטערדיג אָן:
גלין, גלין, גלאָן.

חשוון ג' מינסק.

אפשר זינג איך...

עס רירט זיך א זיידנס אין הארצן.

עס ריגט א ציטערדיגעס טיף אין בלוט.

ניין... איך ווייס ניט... יא... א שכינה קומט אין שווארצן,

שלייכט אין צימער מיט דעם אַוונט-גלוט — —

אפשר זינג איך?!..

כנעם דאָס תהלימל; אין זילבערן געפונדן —

דאַוונען, קערן בלעמעלאַך... די שעה פון רחמים קומט —

עס לעשט די נאכט, וואָס ס'האַט דער טאָג געצונדן.

שמילער... עפעס רירט זיך — — א — א — א... א

ניגון פרומט...

אפשר זינג איך!..

*

געזאנגען אומקלאָרע... דיין שטאר אויג קאָן געפינען

נאָר קאלטע ווערטער איינגעפאַסטע זיכער; —

מיר לייכט דאָס ציטריג וואָרט, ווי פערל-טוי באַגינגען,

אויף בלעמער ליכטיגע פון ביכער.

איך האָב געליבט די העלסטע זעל פון פרויען,
(און אפשר האָב איך זי אליין באשאפן? ...)
נאָר כ'האָב איר הייליגקייט געמוזט פארטרויען
די ריין געשליפענע, געשניצטע טראָפן.

די מירמל-וואַלקנדלאַך (אין האַרץ פון דיכטער)
פון היים-לאַנד שווימענדע אין פּרעמדע ערטער...
איך בענש אייך, וואַגלענדע, איך צינד אייך ליכטער: —
די קלאַר-קריסטאַלענע, צעשטראַלטע ווערטער...

*

דער נאַכט-געוועלב איז אויסגענאַסן קאַלט און רונד
דער שטאַט אַרום.
פאַמעליך בלומיגט שטיל און שווער ביין פרישע וואַנד,
דאָך בלייב איך שטום.

אַ פּרעסטל הילכט. צוזאַמען מיט דעם פלויען רוים
טרינק איך די קעלט.
און כ'שווייג פאַרשלאַסן אין די היילן פון טיין טרוים
אין אייגנוועלט...

*

דאָס רעגנרל טריפט
אזוי פינקלענדיג-פּיין.
גאָט האָט געהייסן
אונז קינדערלאַך זיין...
שטילינקע מיין!

פון פּרישן און וואַרעמען
בערגעלע מיסט
דאָס הענדעלע ווייס
האָט אונז ביידן באַגריסט,
און ס'האָט אים דאָס רימשקעלע
איבערגעמישט...

— אַמאָל איז געוועזן
אַ שעפּסעלע שייך,
אַ שעפּסעלע קליין,
איז עס געוועזן
אַליין און אַליין...
ס'איז אמת צי ניין?

„ניין“.

— איז עס געוועזן
א ציגעלע קלאָר
מיט גילדערנע גלעקעלאַך,
גילדערנע האַר...
.

„פרישינקע גלעקעלאַך*“
ליב איך ביז גאַר!...
.

— עופעלע, ווייסט ניט וואו אויס
און וואו איין,
גאָט האָט געהייסן
אונז קינדערלאַך זיין...
שמילינקע מיין...
.

*

(* מאַי-גלעקלאַך.

מְנַחֵה.

אין דיינע צימערן איז רוהיג, שטיל צוויי מיין קינד,
דאָס בלוי רינגט אויף דער ערד פון אלע הימלען וואַרעם-
לינד.

די זון איז היינט פאַרגאַנגען אַהן געשרייען. און די
טונקעלע געשטאַלטן
אויף די גאַסן — האָט זיך אַיטליכער אין הויז זיין הויז
באַהאַלטן.

און איך איינער. און מיין וועג פירט תמיד דאָך, דו
איינציגע, צו דיר,
כלייד מיד פון גיפטיג-שטילער פראַכט, וואָס ווייט פון
דיין געשטאַלט אויף מיר.

אויף מיר...

די אומרייפֿע חלומות צערן אויס דאָס ריינע ליכט פון זעלע,
און כּוֹזוּיל דאָך גאַלדיג גיין אויף שטרעקעס טוי-באַגאַסענע
און העלע,

און כּוֹזוּיל דאָך גאַלדיג גיין...

אין די פיר איילן זיין, וואו סלייכט דיין טרויעריגער חן,
דאָס ריין געזאַנג פון דיין געמיט-ליד, בעת עס וועבט זיך,
קוים-קוים פילן,

ווען דאָס בלוי ווי איצט זאָל גיסן זיך אין הויז זאָל זינגען
שמיל און שמילן
שמיל דעם ווידוי-וויי, וואָס שטרעפּט דאָס יונגע האַרץ
פאַר זיינע זינד...

אַזוי מוין קינד,
איך האָב געשולדיגט פיל, נישט וויסנדיג, אָ, וואָס איך טו.
איצט וויל איך תשובה טון און אויסבעטן פאַר זיך
אַביסל רוה.

איצט וויל איך תשובה טון...
די מנחה-שעה איז נאָדענט. עלנט ליגט די וועלט,
פאַרלאָזן פון דער זון...
ס'איז בלוי און בלוי. עס שימערט נאָר אין דיינע צימערן
אַ בלאַסע דינע שיין.
ווען ס'עפּנען זיך די טויערן פון הימל, זאָל דיין ווייבע-
ווייבע האַנט אין מיינער זיין.
מיד פון אומקלאַרע געזאַנגען, לאַמיר שפּיגען די אַנט-
פּלעקונגען פון אויבן,
איינדרעמלען און גלויבן, גלויבן, גלויבן...

*

§ שטויל געזאנג אין אונט-בלוי... ס'איז דא א שעה...
דעמאלט שווימען בלויע שיפן אין דער וועלט,
דעמאלט ווערן אויגן לויטער אויסגעהעלט,
און ס'איז די וועלט פארען און ס'איז די וועלט ניטא.

דעמאלט פאלן שטילע ווערטער, שטילע תפילה-רייד:
ס'לויכט די זעלע אויסגעלויטערט פון דער טונקלער שייד.
שטיל. עם הייליגט זיך דאס לעבן ציטריג אומעטום.

פינסטער-מיד אין פרעמדע לענדער גייט א מענש ארום...

*

ס'לויכט ליכטיג-לינד דוין זעל אין העלן וויי
ס'איז ריין דוין קעלעכל ווי שניי, ווי שניי...
דוין אפבילד רייניגט אונזער שטילער הויז.
דוין נאָמען שיינט צו מיר און לויזט מיך אויס,
איך בעט דיך, ליבנקע, צו יעדער צייט:
נאָכסאָל ביסטו מיין קינד, געפלוין ווייט!?

מיד רופט דיין זעלע-רוח, וואו כ'שטיי און גיט
ס'איז ווייס דיין קעלעכל, ווי שניי, ווי שניי...
וואו ביסטו, קינד דו מיינס? דו מוזט דאך זיין —
דיין חלום הייליגט מיך און שלעפערט איין.
איך גיי אין לעבן אום ביים זייט, ביים זייט...
נאכסאל ביסטו, מיין קינד, געפלוין ווייט?!

ווער ווייס, וואס ווייט דער ווינט אין לאך אזוי,
ס'איז ווייך דיין קעלעכל, ווי שניי, ווי שניי...
עס וועבט א ווייסע מויב א ליב געוועב
אויף אונזער שטילער הויז, אזוואו איך לעב.
איך זיך און כ'רוף צו דיר אין פינסטערקייט:
נאכסאל ביסטו, מיין קינד, געפלוין ווייט?!

*

זון-פארגאנג.

דא, און אום, און אויס, און איין,
ראזער, רויטער, ריינער וויין,
שיין, שיין, שיין,
איך בין אין שיין אריין.

פון דער שטילער מערב-וועלט
האָט דאָס רויטנס אויסגעקוועלט,
ווייך און צימערדיג אַזוי,
אין נשמות אָפגעשיינט
און אַ הויב געגעפן זיי
מיט דער גאַנצער גרינגער וועלט
און געלאָזן זיך אַוואו — — —

שווימט דאָס לעבן אויסגעהעלט,
רוהיג, רוהיגער פון רוה,
שוויים איך, שוויים איך, שוויים איך מיט
מיט מיין ריין און ראָז געמיט
און איך מורמל עפעס שטיל,
כזינג אַ לידעלע אַזאַ:
טאַ-טאַ-טאַ, ווא-טאַ-טאַ,
ציל, ציל, ציל — — —

דאָ, און אום, און אויס, און איין,
ראָזער, רויטער, ריינער וויין,
שיין, שיין, שיין,
איך בין אין שיין אַריין.

*

שיכורע פארטאָגן

וועלט!

אין טויזנט פנימער פארשטעלמ.
איך גיי צו דיר אויף טויזנט וועגן —
וואוהין? איך ווייס ניט וואו...
איך וויל אינגאנצן דיך פאר מיינעמוועגן.
איך בין דו!
דער פרישער רוף
פון דייע זאפטיג-רויע פליינען
רינט טיף אין מיין געמיט;
איך וויל ארוםנעמען דיין מעכטיג-ווילדן גוף
פון פלאנצן
און געשטיינען
און פאלנדיג צעקושן דייע טריט.
און האַפן דיך אינגאנצן.

וועלט!

איך גיי אַ שיפורער דיין גומס אַנטקעגן.
פון אלץ זיך אויסגעטאָן.
און הפקרדיג, מיט זיך.

צעשמראלמ, צעהעלמ —
איך גיי אויף דיינע טויזנט וועגן,
דו ביסט איך!
דער שיין פון צייטן
אין קערפערס שווערע א פארפרעסטער,
ווי אלטער וויין אין ליימענעם געשיר,
פלייצט קלינגעוודיג פון טיפן און פון ווייטן.

א לויטער-ברויזנדער אַרקעסטער
האַט אויסגעקוועלמ
און ברויזט אין מיר.

וועלמ!
איך וויל צענאַנגען זיין אין טיפן ניגון,
פון הויט און ביינער
אויסגעטאַן,
זיך ציטערדיג צעווינגן —
א לויכטנדיגער מאַן,
כאַמש כ'מעג אַ שטיין פון דיינע שטיינער
אויף אַ בית-עולם ליגן...

יאנואר 1920.

❖

ס'האט אויפגעשווימט אין מיר דער אַלטער וויין,
פון גרונט ביז גרונט,
עס שפּריצט מיין פּרייד, פון טויזנט קוואַלן שטראַמט
דער שיין
אַדורכן אויסגעפּראַלטן שפּונט...

איך שלינג די מידע וועלט, דעם מענש מיט האַק און פּאַק,
און מיט זיין גאַל און טויפּן-בליק,
כ'בין זון, כ'בין טוי, כ'גיי אום אַ דעמב אין פּראַק,
איך בין דאָס גליק.

דאָס שפּראַדלענדע געזאַנג פון ווערק, וועלן זיין
פון מיר האַט אויסגעהעלט;
ס'האט אויפגעווירט אין מיר דער אַלטער וויין,
כ'בין שיפור פון דער וועלט!

עס זויפט דאָס האַרץ דיין שוואַרצע שיין
און רייסט זיך ווי אַ וואַלק פון שטייג,
נאָר ס'איז מיין צונג געליימט פון פיין,
און כ'שווייג.

איך שווייג... דער פלאם פארשליסט דאָס מויל,
נאָר זיי מיר מוחל פאַר דער שעה,
ווען אין אַ פייערדיגן קנויל
מיר וואָלגערן זיך דאָ.

זיי וויסן! כּיפּין אַ זון פון די,
וואָס צינדן שטעט און בלענדן און פאַרסמען,
וואָס ליבן נאָר דעם אינדערפריה
און ליבן פּלאַמען...

*

איך בין אַרויס אין אדר-פעלד מיט שוואַרצער ערד זיך נערן.
דאָס לעפלעך נאָלד האָט זיך צעשפּריצט פון טיפּן בלוי,
ווי לינדע טרערן,
דער שניי, ווי טיכער וואָלענע, האָט קראַנק געעמעמט
אין די קילע טאָלן,
און ס'האָט דאָס פעלד געמורמלט פון זיין שלאָף און
טיפּערהייט געקוואַלן...

איך האָב זיך צוגעהערט צום טראַפּן-פאַל מיט אַ פאַר-
באַרנגעם צימער:
עס טוט זיך וואָס אין פּרייד. עס שעפּן זאָפּט די נאַקעט-
פעטע רימער;

בעריוֹקעס האָבן עפּעס מי פּע גומס פּון זיך אַרויסצוזאָגן;
און שווערע דעמבעס קעכלען זיך: די אַלמע ביינער דאָך
דערטראָגן!

רוהיג שלעפּערן די גרינע נעסט-שטיבלאַך אויף הויכע
בוימער,

מיט פּויגל-מיסט פּאַרפּלעקטע... ס'בלויט. ס'ווערט גרינגער
און גערוימער,

ס'קוועלט מיט קנאַספּן שיבורע, מיט פּייכטער ערד און
רויע צווייגן,

ס'פּלעסקעט זיך דאָס פּרילינגס-גאַלד אין האַרץ, און
ס'גלוסט זיך שווייגן...

*

וואָס מיר שטאַרבן, ווען מיר שטאַרבן!

ס'איז אַ שפּריצעניש

פּון פּאַרבן.

ס'איז אַ בייט: —

פּרייד אויף קלעמעניש

פּון לעבן,

ס'איז אַ נעמעניש

און געבן

אין דער צייט... *

צווישן פעלדער.

פאנגען, אין וועג, צווישן פעלדער.
א בים פון דעם גרייטל — דעם הונגער געזעמיגט.
און ווייטער געאיילט זיך אין וועג.
איך האב קיינמאל צו גארנישט פארשפעטיגט.

גוט, אזוי גוט איז צו זיין אונטערוועגס,
אָט גלאַט אין דער וועלט אַריין שפּאַנען און שפּאַנען
סיי שבת, סיי וואָך צווישן פעלדער און וועגן,
דו ווייסט ניט וואוהין און דו ווייסט ניט פון וואַנען.

און מרעפסטו א פויער אן אלמינקען ערגעץ,
פאקלאַנגסטו זיך אים אויף דעם מול פון מענשן:
„טשי טשויעש, מאַנילע, זיי עסן בסדר,
און ביר — איך און דו — דארפן בענשן“...

נאָר מינעמפּערט דער פּויער: „עך, דורען, מי דורען,
וואָס איז עך, דער מענשן? — אַ צעבראַכענער שאַרפּן!
זיי פּרען די שטיוויל און מראַגן די שניפּסלאַך,
נאָר סוף כל סוף בוז מען דאָך שטאַרפּן.“

העי בייקעס, פרודער, בייקעס, —
ענטפער איך שוין מיט התלהבות, —
שעם זיך, כ'לעבן, ברצט מאנילע,
הער זיך איין צו דעם ארומעט
אויף משיקאוועס;
ס'טראלאליקען באלאליקעס
אין די דערפער אין די שטילע,
דאך איז עפעס אזא אומעט!
עד! ס'איז עפעס אזא אומעט...

גייסט און גייסט,
פרעג דיך ווען און פרעג דיך וואו,
ארום דערפער, ארום שטעט,
און דו ווייסט ניט, און דו ווייסט,
ווער ביסטו און וואָס ביסטו...
אויף דער גרויסער, רויער ערד
פיטערט מען זיך אָט אזוי,
ווי בהמות און ווי פּערד
און מען וואַקסט מיט יעדן טוי...

ס'טרעפט — מען נעכמיגט אין א שייער
 סתם אזוי אויף לייטס באראָט,
 פלוצלינג ווערט דיר עפעס טייער,
 ס'מאכט ניט אויס,
 צי דער טייוול אָדער גאָט.
 גייסט אַרויס: —
 ס'אר אַ הייליגער באַגינען!
 ראָז און ראָז און מער ניט ראָז
 סיי די שוואַרצערד, סיי דאָס גראָז...
 פאַלסטו צו צו רוייער ערד;
 ווערסט פאַרשיפורט פּונם מיסט,
 פּונם זאַפט, וואָס פּליסט
 און יערט.
 און שרייטט אויס פון גאַנצער ברוסט:
 ס'איז אַ וועלט אזא פאַראַן!
 און איך, דער נאַר, האָב ניט געוואוסט...

.1919

*

די חתונה.

(פאלקסמאטיוון).

1.

דאָס שמיובל האָט מען אויסגעקאָלכט
און ריין געמאַכט די דילן;
עס קומען בצלד מוחותנתמעס
און קלעזמער וועלן שפילן.

מיין חתן איז אַ יונגערמאַן
פון גרויס-מדינה פּוילן;
זיין בליק איז הייס, ער ברענט און גליהט,
ווי פייער גליהט אויף קוילן.

נאָר ער איז יונג אַזוי און בלאַס,
ער קושט מיך שטיל אין שמערן,
ער גלעט מיין האַנט און שמויכלט מיר,
די אויגן גיסן מרערן...

.II

דער מאַמע האָט צוועקנעשיקט
צום פעטער שמואל-יאָשען;
צום מילנער אויף לוחצוויער שליפּך,
צו בערלען און צו שאַשען:

זיין מאַכטער איז שוין פּלה-מויד —
וואָס ס'דאַרף זיין, איז געוואָרן! —
זיי זאָלן שפּאַנגען גלייך די פּערד
און קומען באַלד צו פּאַרן.

למען השם, למען השם
זאָל קומען פעטער יאָשע, —
דער דותן איז אַן אויסנאַם-זאָך
און מ'זאָגן אונז אַ דרשה...

.III

די מאַמע זאָגט: די פּורן קומען —
קרוביב, גוטע געסט,
אין אַנגעפּאַקטע וועגענער
ווי פייגלאַך אין אַ געסט...

בען מראגט די מאַרמן, איינגעמאכטם,
די פולע פלעשער וויין.
די בראַנפנס, קערב מיט האַב און גוטס,
אין גרויסער שטוב צוויין.

.IV

איי, כאַדאַראַם און כאַדאַראַם
און ביים-באַם-בום...
עס מאַנצן די מחותנתמעס
אַרום און אַרום;
בערל כאַפט דעם חתנם קיטקע
און ער מאַנצט מיט איר;
באַשע מאַנצט אין קרינאַלינע
סאַמע באַ דער טיר.
איי, לעבעדיג און האַפּערדיג
און לעבעדיג און פריי...
איי, מען פירט די חתן-בלה!
ציי! ציי! ציי!

דערלאנגט אהער די קארפן-קעפּ.
 די שלייען און די הינער-זופּ
 די העלזלאַך פון די טשאַלענמ-טעפּ,
 און חי-געלעבט זאָל זיין! ...

מען לעבט נאָר איין מאָל אויף דער וועלט...
 אַי, אַרע-צרה, קום אַהער,
 וואָס האָסטו זיך אַוועקגעשטעלט,
 אַט נעם אין מויל אַריין!

יוד צו פולע שיסעלאַך,
 און משקה אויך צו קאפעלאַך,
 צו קאפעלאַך, צו ביסעלאַך,
 און נעמט זיך אָן מיט מומ!

וואָס שטייט איר דאָ אין קופּקעלאַך? ...!
 אַט נעמט זיך צו די צימעסלאַך,
 די קוגלען און די פּופּקעלאַך —
 און זאָל אונז גיין נאָר גוט! ...

די כלה זיצט א פרייליכע
באם חתנם טיש אליין...
א, כלה-קריון! וואָס מוסמו וואָס...
פאַר לייטן איז ניט שוין...

זיי זיצן, ווי די טייבעלעך,
און ריידן נאַכאַנאַנד...
א, כלה-קריון, מיר זעהען דאָך —
דו גלעמס דעם חתנם האַנט...

א לאַנגען, לאַנגען טוון-טאָג
האַט אַפּגעפּאַסט די פּאַר;
דער אויבערשטער זאָל צושיקן
זיי מזלדיגע יאָר...

דער חתן איז אַ שוואַכעס קינד,
איז אומעטיג און בלאַס,
אַ קלייניגקייט! אַ בקי זיין
אין פּוסקים און אין ש"ס...

דער אויבערשטער זאל זעלפן זיי,
ווי כווינש זיך נאָר אליין,
מיט קינדער — יידן ערליכע,
מיט אלדאָס גוטס — אָמן!

*

גאַט, גאַט, גיב אַ רעגן.

גאַט, גאַט, גיב אַ רעגן
פון די פרישע מענשנס וועגן,
די וואָס וואַקסן שטייפע, רייע,
אונטער דינגע הימלען בלויע,
אז זיי זאלן זיך צעבליהען
ווייס אין בלומען, ווי אין שנייען,
אז זיי זאלן זיך ניט קניען
אין די זאָפטיג-שמאַרקע ווייען...
אויסגעמישט מיט מאַך און באָדן,
זאלן זיי ווי דעמבעס ווערן,
און אין רעגנס אויסגעפאָרן,
פון דער פעטער ערד זיך גערן.

נאָמ, נאָמ, גיב אַ רעגן
פון די שטילע מענשנס וועגן!
אַז זיי זאָלן גרינג דערלעבן
רוה און ליכטיגקייט אין שווייגן,
און ווי פייגעלאַך אומשוועבן
העל אין זייער הייליג שטייגן...
שטילע, שעמעוודיגע, צארמע,
פונקט ווי גייענדיגע בלומען,
מייד זיי אויס פון בליקן האַרמע,
וואו זיי גייען און זיי קומען...
נאָמ, נאָמ, גיב אַ רעגן!...

31. 1. 1920

לצבירינמן

עם האָט אַ מענש...

עם האָט אַ מענש אין האַרצן-אַש אַ וועלט געפונען: —
צייזבערג, היילן, נעכט און הייסע זונען.

שמוסט דער מענש. און אויפגעדרייט די נעכט אין זיינע
היילן
בלאָזט ער שווינגנדיג אויף מליהענדיגע קוילן...

און נעכט נאָך נעכט. דאָן בלאַנדזשען מעג מיט זונען
ווי העלועבס אויף אַ טונקל, הילכיג-פייכטן ברונען...

פאַרביי, ווי פרעמדס די מעג פון פרייד פאַרגייען,
עס רוחט אין הייל דאָס אַפשיין-ליכט פון ווייטע שנייען...

דאָן אויף די צייזבערג קריכט דער מענש, פאַשיינט פון לידן!
(ליידן-שפראַך איז זעלע-רייד, כאַטש פינסטער קוועלט
איר ריידן)...

צליין דאָרט שטייט ער גרוי, וואו שטורעמס טויטע ליגן,
איז מיר פאַרגליווערט, נזיר-רוהיג און אַנטשוויגן.

*

זינגער תכלתדיגע, שטילע הימלען...
ס'ריגט אַ לויטערקייט פון הויכע צויבערליכע צימבלען.
אַקאָרדן קלאַנגלאָזע פון גרינגען, קילן אויבן
פליסן העל, ריינצאפלידיגע, ווי די טויבן,
טויבן אויף דער ערד...

ערד —

אַ נבלה, אלט, אין כאַפּס אויסגעקערט...

דאָס לַצַל

אין געבלומטע פלודערן, אינם קאַנס-מיצעלע
פייקל איך אין פייקעלע, כקוליע זיך מיט האַסט.
ניט געלעסטערט! ניט געשפאַסט!
זעהט, רבותים, זעהט און שטוינט,
ווי אַ לַצַל לַצַל לַצַל און זויינט, —

כא, כא, כא,
כא, כא, כא,
איך — דאָס מאַגער פּיצעלע
מראַג אַ זלידנע לאַסט...

איך האָב פיל אַרויסגעלאַכט
און גאָר ווייניג אויסגעוויינט.
מזו איך איצט אין טיפער נאַכט
פלוידערן, וואָס ניט געמיינט...
מאַנצן קוליען זיך צווי...
וויי, וויי, וויי,
וויי, וויי, וויי,
וועמען ס'איז פון גאָט פאַשערט
זיין אַ לצל אויף דער ערד...
פּייקל פּייקעלע, און שריי,
גרימפל קלינג און צימבל צו!
ס'איז געווען אַ מענשל פרוי,
ווייס איך ווען און ווייס איך וואו,
האַט ער אויסגעקערט זיין פעל
און געטאָן אויף זיך אַ שפּיי...

ער וואָלט אויסגעשפּיט זיין זעל
סיי ווי סײַ,
סיי ווי סײַ,
פּיסקל פּיסקעלע, און שריי!...

שאַמ, רבותים, ס'מאכט ניט אויס,
ס'גריזעט ווען אין האַרץ אַ מויה -
נאָר צו אַלדי שוואַרצע יאָה,
דאָס איז נאַרשקייטן בלויה...
איך בין לוסטיגליך ביז נאָר...
קוקט זיך אַיין!
קוקט זיך אַיין!
אַט שמעל איך זיך אויפן קאַפּ,
אַט קריך איך אין דרעך אַרײַן,
אַט שלינג איך אַ שווערד אַראָפּ
און איך זינג אַרויס אין מאַנג
נאָר דאָס פינסטערניש צו גאַט...
טײַז מײַן קערפּערל צו שפּאַמ,
כאַטש דאָס נפּש - נאָך גאַנג
און עס ווייס ניט דאָס און יענץ

אין זיין שלאָף.
אין זיין שלאָף...
עד, פאסקודנע וועלט און מענטש.
ס'טוז דאָך נעמען ווען אַ סוף...
*

הונגער...!

כגיי דורך ראָזע אָונט-פאָסן.
ס'וואַרפט די נאַכט שוין שוואַרצע פּיילן.
כ'האַב אַ טרײַעם פּרײַנט אַ בלאַסן —
הונגער פירט מיך... הייסט זיך איילן...
ס'שווינדלען שילדן, הויז און גאַסן.
וויגט זיך, וויגט זיך, הימל-מיילן!...!

הונגער, עד, דו דאַרע קליאַטשע.
לייגסט דיין קאַפּ אויף מיר אַנידער,
און אין שוואַרצער עקזאַלמאַציע
מאַנין איך, שפּרינג איך, כשריי אַ מידער;
פּאַציע! אַציע! מאַריאַנאַציע!
הונגער פּייפט אין מיינע גלידער...
*

כוואליעם.

פון די אָנהויבן און סופן,
פון אומענדליכקייט געקומען,
אויף דער ערד-ראַד אָנגעמראַפן
און ווי כוואליעס צוגעשוואומען...
אַפגעזינדיגט ס'ביסל יאָרן,
קריכן מיר אַריין אין ארון,
און מיר שווימען שמום אַוועק,
כוואליעס, צו אַן אַנדער ברעג.

מיר לעבן און מיר שמאַרפן,
ווי די מענער אין די פאַרפן.
פלוצלינג קלינגען-אַפּ די יאָרן.
נאַכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע, פרישע, ערשט געבאַרן,
און מיר זינגען נייע לידער.

דורך די צייטן, דורך די דורות
אויסגעקושט שוין אַלע תורות...

און געוואָרפֿן זיך אין טענין
מיט אַ הפּקרדיגן ניגון.
פלעכטנדיג די לאַרבער-קרענין
רונד אַרום די גאַלדנע געטער.
ביז מיר בלייבן טויטע ליגן
אויף די שוואַרצע טהרה-ברעטער.

מיר לעבן און מיר שמאַרפֿן.
ווי די טענער אין די פּאַרפֿן.
פלוצלינג קלינגען אָפּ די יאָרן.
נאַכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע, פּרישע, ערשט געפּאַרן.
און מיר זינגען נייע לידער.

פינסטער. די נשמות שטומען...
ס'טראַגט אונז אום אַ גרויער שטראַם...
און די תּחומען אונטן ברומען...
שפּרינגען מיר פֿון תּחום צו תּחום,
וואו דער טייוול וויינט און וואוטינט,
פּירנדיג די שוואַרצע בעלער...

פלאצט דאָס האַרץ! עס שרייט און פלומיגט:
פינסטער, נאָס ווי אין אַ קעלער;
סאיז אַ בלינדע וועלט אַנטקעגן
וואו דאָס האַרץ זאָל אונז ניט פירן,
לויפן זיך צונויף די וועגן
צום בית-עולם גרויע טירן.

מיר לעבן און מיר שטארבן,
ווי די מענער אין די פארבן.
פלוצלינג קלינגען אָפּ די יאָרן.
נאָכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע, פרישע, ערשט געפאָרן,
און מיר זינגען נייע לידער.

*

איצט איז נאָך מין שטיבל באַהאַנגען מיט אייער
און סניסט נאָך די שקיעה איר וויין אין די שויבן.
אַ ראַזיגער עלנט! איך שטיי באַ דעם פענסטער
און שיק אין די פעלדער פונאַנדער די טויבן...

עס וועלן דאך זענער דערפילן מיין שטיבל,
וואָס שטייט שוין פון לאנג באַ דער זייט פון די וועגן
און איינער אַ גרויער וועט זאָגן: אַט לאַמיר
זיין איינציגן בריקל צום לעבן אַפּזעגן...

דאָן וועל איך דאָך מוזן צוועק אין די פעלדער,
וואו ס'ליגט אין די ברעגן אַ טייכל אַ קאלטער,
און הערן, ווי וועלן צו וועלן דערציילן:
אַט גייט ער, דער תרובער בחור, דער אלטער'...

*

גיי איך מיר אַזוי אַרום, אַרום, אַרום
אַ יאָר, און צוויי, און דריי, און ס'קאָן זיין מער;
איך קום אַזוי זיך, ניט געבעטן, אומעטום, אומעטום,
און אומעטום איז וויסט און לער'...

ס'איז וויסט און לער,
און אומעטיג,
און נודע שווער,
ברר!...

*

(פאלקסמאטיוו).

ב'יר האָבן ליבסטע, באַם שפּאַצירן
צוויי עמער לידיגע באַגענגט,
צוויי עמער לידיגע באַגענגט;
דו האָסט געזאָגט: ס'וועט וואָס פּאַסירן...

— אין שרעק בין איך, מיין טרויסט, געבליבן:
א שוואַרצע קאָץ איז די גאָס איבער,
א שוואַרצע קאָץ איז די גאָס איבער,
ווען כ'האָב דיר פינגערלאַך געקליבן.

פאַר וועמען זאָל איך איצט זיך קלאָנגן?
כ'האָב ניט געקאָנט דיין שטוב געפינען,
כ'האָב ניט געקאָנט דיין שטוב געפינען,
ווען כ'האָב מתנות דיר געטראָגן.

מיט וועמען זאָל איך איצט פאַרבלייבן?
כ'האָב דיין לויז אָנגעטראָפּן,
כ'האָב דיין לויז אָנגעטראָפּן,
ווען כ'בין גענאַנגען תנאים שרייבן.

אינהאלט

אונט-בלוי:

- 11 ווער גייט אין סאָד אַזינד ז.
- 12 אַ לבנה-נאַכט "
- 13 אַפּשר זינג איך "
- " נעזאַנגען אומקלאַרע "
- 14 דער נאַכט-געוועלב איז אויסגענאַסן "
- 15 דאָס רענגדל טריפט "
- 17 מנחה "
- 19 אַ שטיל געזאַנג אין אונט-בלוי "
- " ס'לויכט ליכטיג-לינד דיין זעל "
- 20 זון-פאַרנאַנג "

שיכורע פאַרמאַנג:

- 25 וועלט ז.
- 27 ס'האַט אויסגעשווימט אין מיר "
- " עס זויפט דאָס האַרץ "
- 28 איך בין אַרויס אין אדר-פעלד "
- 29 וואָס מיר שטאַרבן, ווען מיר שטאַרבן! "
- 30 צווישן פעלדער "
- 33 די חתונה "
- 38 נאָט, נאָט, גיב אַ רעגן "

לאבירינטן:

- עם האָט אַ מענטש זי. 43
זינגער תכלתריגע, שטילע הימלען 44
האַס לצל " "
הונגער. " "
47 " כוואליעם
48 " איצט איז נאָך מיין שטיבל באהאנגען
50 " ניי אַך מיר אווי ארום
51 " סאַלקסמאַטיוו
52 "
-

„בלל-ביכער“

1. פראָספער מערימע: קארמען און אנדערע דערציילונגען (פון פראַנצויזיש)
 2. אנאטאל פראַנס: דער פארוואלטער איבער יהודה און אנדערע דערציילונגען (פון פראַנצויזיש)
 3. נאָטפריד קעלער: זיבן מעשיות (פון דייטש)
 4. יאָזעף אייכנדראָף: זכרונות פון אַ שטיפער (פון דייטש)
 5. אראלבערט פאָן שאַמיסאָ: פעטער שלעמיל — דער מענש אָהן אַ שאַטן
 6. צבי הירשקאָן: פון דערווייטנס (וואַנדערער, וועגן, שטרעמען)
- אין דער סעריע „בלל-ביכער“ וועלן מיר נעבן אויסשליסליך גרעסערע בעלעטריסטישע ווערק, אַריינגעלע און איבער-זעצונגען, פון די בעסטע שרייבער.

*

„בלל-ביליאָטעק“

1. ה. נ. ביאליק: צער און צאָרן
- 2-3. א. נ. גנעסין: מעשה אָטעלאָ און סאמאיל סאמאילאָוויטש
4. ה. ד. נאָמבערג: אין אַ פוילישער ישיבה
5. צבי הירשקאָן: ניש הינטער אַ פלוים
6. ערנסט מאָך: צוליב וואָס האָט אַ מענש צוויי אויגן
7. מל ווישניצער: יידישע צעכן אין פוילן און ליטע
- 8-9. יו. וואַנגער: מעשיות וועגן פייער און ליכטיגקייט
10. י. שטיינבערג: אין אַ פארוואָרפן ווינקל

11. ריקארדא הוך: דער יידישער קבר
 12. י. אדורען: דער נר צדק פון שלעזיע
 13-14. יו. וואַננער: מעשיות וועגן עיר
 15-16. נ. סלאָבער: העראַדיארע
 17-18. מ. קולבאָק: לידער
 19-20. בעל־דמיון: הומאניזם אין דער עלטערער יידישער
 ליטעראַטור
 21-22. ז. שניאור: פון דעם זיידנס קוואַל (מענדעלי
 מוכר ספרים ווערטלאַך)
 23-24. ז. שניאור: שלום־עליכום אַנדיינקען
 25-26. בעל־מחשבות: דרום־יידן און יידישע ליטעראַטור
 (היסטאָריש־קייטישע שטודיע)
 27-28. ר' נחמן בראַצלאַווער: ספורי מעשיות
 29-30. " " " "
 31-32. " " " "
 33-34. י. שטיינבערג: באַשטאַנעם
 35-36. יו. וואַננער: מעשיות וועגן לופט
 37-38. וו. לאַצקו־בערטאָלר: גורות דענקן
 39-40. מאַנטאַן: אונבאַשטאַנדיגקייט און טויט
 41-42. בעל־מחשבות: נאָבין (מוסרניקעס)
 43. קורט יועל: מרויט פון לופט
 44-45. " " נאָלד פון בליי
 46. " " וועלש־שטימע און וועלש־אויער
 47-48. נתן האַנאָווער: פון טיפן זומפּ—גורת כמעלניצקי
 איבערנעעצט פון העברעאיש (יון מצולה)
 49-50. חסידישע מעשיות
 51-52. א. ל. לעוויןסקי: אין הונדערט פּוסצין יאָר אַרום
 ס'ווערט צוגעגרייט אַ גאַנצע רייה ביכלאָך פון פּילאָזאָפּישע
 שריפטן: בורא, לאַטווע, עפיקטעט, שפּינאָזא, פּאַסקאַל,
 שאַפּענהוייער און בערגאָן.

ה. נ. ביאליק / שירים

אויף יידיש
(לידער און פאָעמען)

א נייע אויסגאַבע מיטן נייסטן מחברס פאַרטרעט. איינגע
לידער זיינען אויף סיני באַרבעט פונם מחבר.

*

ה. ד. נאַמבערג / געזאַמלטע ווערק

א נייע אויסגאַבע פון אלע ווערק.

*

ה. ד. נאַמבערג / די משפּחה

(אין פיר אַקטן)

א בילד פון די טיפע קאָנפליקטן אינם יידישן משפּחה-לעבן,
פון די פאַרשיידענע איגעווייניגע שפּאַלמונגען, וואָס דער
נייער אייראָפּיאישער געדאַנק האָט גורם געווען, אַרייַן-
קומענדיג אין דער יידישער גאַס.

*

פ. מאַרקוס-שאַליט / מענשעלאַך און סצענעס

16 גראַפישע צייכענונגען צו שלום-
עליכמס בוך: „מאַטל פייסע דעם חזנס“.

באַלייט-וואָרט — בעל-מחשבות (ד"ר י. עליאַשעוו)

די דאָזיגע צייכענונגען זיינען דער ערשטער געלוגגענער
פרוב אַ טייל פון שלום-עליכמס וועלטל פאַרצושטעלן אין דער
גראַפישער קונסט. שלום-עליכמס ווערק זיינען די דאַנק-
באַרטע אויסגאַבע פאַר אַ גאַט געבענישטן גראַפיקער. די
צייכענונגען זיינען נישט קיין פשוטע אילוסטראַציעס צו
שלום-עליכמס בוך, נאָר זיי העלפן דעם לעזער דורכן קינסטלערס
צייכענונגען מיטער אַרייַנדינגען און פאַרשטיין זיין וועלטל.

